

**CRISTINEL IOJA, DANIELA POPESCU, MARCEL N. TANG,
TIBERIU ARDELEAN (COORD.), *ART, THEOLOGY AND
CIVILIZATION IN THE ROMANIAN MONASTIC SPACES.
FROM MONASTERY SCHOOLS TO THEOLOGICAL SCHOOLS,*
EDITURA PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ / EDITURA
UNIVERSITĂȚII „AUREL VLAICU”, CLUJ-NAPOCA / ARAD,
2023, 316 p.**

Pr. prof. univ. dr. Florin DOBREI

Aniversarea, în 2022, a bicentenarului Teologiei arădene – în paralel și a 210 ani de învățământ pedagogic românesc neîntrerupt în aceeași cetate a culturii de pe Mureș – a prilejuit inițierea unui amplu program de activități, cuprinzând organizarea mai multor simpozioane și conferințe naționale și internaționale, a unor expoziții de cărți și de ilustrații vechi, a unor concerte de muzică corală, târnosirea paraclisului studentesc, precum și un frumos, dar anevoios proiect de întocmire de către dascălii Facultății de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” a unui buchet de bio-bibliografii ale înaintașilor de la catedrele pe care aceștia, actualmente, le onorează prin predare.

Pe această linie aniversară bicentenară s-a înscris și simpozionul internațional *Art, theology and civilization in the Romanian monastic spaces. From monastery schools to theological schools*, organizat la Arad, în zilele de 25-28 septembrie 2022, de către Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” în parteneriat cu Federația Europeană a Asociațiilor și Cluburilor pentru UNESCO și onorat prin participarea – onsite sau online – a unor înalți funcționari ai UNESCO și a unor ierarhi, profesori de Teologie, istorici și oameni de cultură din Franța, Italia, Serbia, Ucraina, Republica Moldova, Bolivia, Mexic, Brazilia, Ungaria, Cipru, Japonia și Bulgaria, de la Institutul „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române, precum și de la câteva Universități din România (București, Cluj-Napoca, Timișoara, Oradea și Arad).

Volumul de față, preluând nu doar titlul amplei manifestări amintite, ci și constituindu-se ca o oglindă fidelă a acesteia, se deschide printr-o prefață succintă (în limba română și în limba engleză), purtând semnătura

Pr. Prof. univ. dr. Cristinel Ioja, decanul Facultății de Teologie din Arad, în care este schițată importanța școlii teologice ortodoxe arădene pentru spațiul cultural-bisericesc și academic românesc din trecut și de astăzi, după cum urmează: 1. Institutul Teologic din Arad, înființat în anul 1822, este prima școală superioară de teologie ortodoxă din întreg spațiul intracarpatic; 2. Institutul Teologic și Preparandia (Școala Pedagogică) din Arad au reprezentat coloana vertebrală a culturii românești din această parte de țară până la Marea Unire din 1918; 3. Institutul Teologic, transformat în anul 1927 în Academie Teologică, a adus contribuții neșterse la dezvoltarea culturii și a Teologiei românești prin profesorii care au predat aici, unii dintre aceștia ajunși membri titulari, corespondenți sau de onoare ai Academiei Române, respectiv premiați de înaltul for academic de la București; 4) Tradiția teologică arădeană își împlinește pe mai departe menirea – după perioada grea a comunismului – prin actuala Facultate de Teologie Ortodoxă, integrată în sistemul universitar de stat și beneficiind de toate cele trei forme de pregătire (licență, master și doctorat), un ideal la care înaintașii nici măcar nu au sperat; 5) Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea”, prin tradiția teologică proprie, este conectată la Tradiția Bisericii sobornicești și la exigențele învățământului superior românesc și european contemporan.

În continuare sunt redate cuvântările susținute în cadrul deschiderii festive a simpozionului amintit, de prezentare a necesității organizării unor evenimente științifice de o asemenea anvergură și de reafirmare a rolului și a importanței Teologiei Ortodoxe arădene de-a lungul celor două secole de ființare; între cei care au luat cuvântul îi amintim pe următorii: Înaltpreasfințitul Timotei Sevcicu (arhiepiscopul Aradului), Înaltpreasfințitul Chrysostomos de Kyrenia (mitropolit al Bisericii Autocefale a Ciprului), Preasfințitul Siluan Mănuilă (episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria), Prof. univ. dr. Ramona Lile (rectorul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad) și Dr. Iustin Cionca (președintelui Consiliului Județean Arad).

Alte pagini au fost rezervate mesajelor transmise cu prilejul prezentării volumului *Anniversary: 75th Anniversary of UNESCO; 65th Years of Romania in UNESCO; 40th Years of WFUCA; 20th Years of EFUCA*, semnat de Daniela Popescu (președintele Federației Europene a Asociațiilor și Cluburilor pentru UNESCO – FEACU) și de Ana Dumitrescu (fost reprezentant al UNESCO), lansat, în premieră, în cursul deschiderii festive a aceluiași simpozion.

Cum era și firesc, substanța volumului o conferă referatele prezentate în cadrul secțiunilor simpozionului internațional amintit, anume peste 20

de studii din sfera Teologiei, a istoriei și a artei, vizând subiecte și teme precum începuturile, dinamica și provocările cărora a trebuit și trebuie să le facă față învățământul laic și religios din trecut și de astăzi, reflectarea acestuia în presa epocii, legislația școlară a secolelor XVIII-XIX și câteva dintre personalitățile care i-au marcat evoluția, contribuția Aradului la dezvoltarea unei veritabile școli de Teologie ortodoxă românească, pictura ca mijloc de educație religioasă, creștinismul social etc.

Distins printr-o ținută grafică de excepție, volumul, rod al unei frumoase colaborări pe linie editorială între expertul UNESCO Daniela Popescu și teologii arădeni Cristinel Ioja, Marcel N. Tang și Tiberiu Ardelean, a văzut lumina tiparului în cadrul a două prestigioase edituri, anume Presa Universitară Clujeană și Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, înaltul for academic din care și Teologia arădeană, pe linie instituțională, face parte din 1991, anul reînființării sale ca Facultate.

La finele acestei succinte prezentări, considerăm că volumul în discuție și-a atins, cu prisosință, menirea, aceea de a se fi adus prin el „un prinos de recunoștință înaintașilor și o mărturie actuală despre lucrarea și vocația dialogică a Teologiei”. Prin urmare, el se recomandă de la sine tuturor celor interesați de cunoașterea unor file de autentică istorie, cultură și teologie românească (și nu numai), precum și de (re)descoperirea unor personalități peste ale căror chipuri s-a așternut, în bună parte, colbul nemeritat al uitării.